

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.1
DOI: 10.33663/1563-3349-2026-99-4
ISSN 1563-3349

Н. М. ОНИЩЕНКО
М. С. БУЛКАТ

**ДО ПИТАННЯ ПРО ІНФОРМАЦІЙНУ (КОМУНІКАТИВНУ)
ФУНКЦІЮ СУДОВОЇ ВЛАДИ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ**

Досліджуються окремі аспекти теоретико-правових основ інформаційної (комунікативної) функції в системі функцій судової влади з метою подальшого використання в площині публічного дискурсу, суспільних комунікацій. Визначено особливості термінологічного позначення, а також ужиток термінів у ході практичної реалізації інформаційної (комунікативної) функції судової влади. Запропоновано підхід до окреслення змісту та основних напрямів діяльності в межах інформаційної (комунікативної) функції судової влади.

Ключові слова: *інформування, комунікація, інформаційна (комунікативна) функція, система функцій, судова влада.*

Onishchenko Natalia, Bulkat Maryna. On the issue of the information (communicative) function of the judiciary: theoretical and legal foundations

Some aspects of the theoretical and legal foundations of the information (communicative) function in the system of functions of the judiciary are studied

© ОНИЩЕНКО Наталія Миколаївна – докторка юридичних наук, професорка, заступниця директора Інституту держави і права імені В. М. Коцького НАН України; ORCID: 0000-0002-1671-2139

© БУЛКАТ Марина Сергіївна – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»; ORCID: 0009-0007-4647-8199; yfim@ukr.net

for the purpose of further use in the field of public discourse, public communications. The peculiarities of the terminological designation are determined, as well as the use of terms in the course of the practical implementation of the information (communicative) function of the judiciary. An approach to outlining the content and main areas of activity within the information (communicative) function of the judiciary is proposed.

Key words: *information, communication, information (communicative) function, system of functions, judiciary.*

Постановка проблеми. Деякі уявлення про функції судової влади у демократичній, правовій державі дотепер ототожнюють її з поняттями «суду», «функцій суду»; уподібнюють термінам «судова система», «система судів», «функції судової системи»; тлумачать термін «судова система» як сукупність усіх органів судової влади та втілення їх призначення у суспільстві. При цьому на тлі фундаментальних проблем державобудування іноді видається, що вжиток термінів, побутовий вокабуляр є індивідуальною характеристикою, не має суспільного значення. Більш того, для наукової спільноти загальновідомі основи судової влади є «аксіомами, які доведені реальною дослідницькою практикою багатьох поколінь учених» [1, с. 18], а також практикою існування розвинених демократичних, правових держав. Тож робота з «базовими» поняттями часто вбачається термінологічною мімікрією, тобто словесним, так би мовити, «перевдяганням», як-то кажуть, зміною найменш, «вивісок» [1, с. 19].

Між тим, виклики, які постали перед судовою владою в сучасних умовах, «диктують» пошук підходів і методів для їх подолання. Видається, що «повернення до витоків» – переосмислення призначення і функціоналу судової влади, зокрема й інформаційної (комунікативної) функції, як в ідіомах «God is in the details» («Бог у деталях») чи то «The devil is in the details» («Диявол криється у дрібницях»), – відкриє нові рівні причинно-наслідкових зв'язків у багатьох сучасних суспільних явищах.

Так, перманентно триваючі суспільні дискусії щодо тих чи інших аспектів роботи органів судової влади – часто спричинені «банальним» браком поінформованості.

У практичній площині це означає запит на перманентне реформування системи органів судової влади [див., наприклад, 2; 3; 4], іноді без конкретної мети, «опори» на доктрину правової природи

і призначення судової влади у демократичній, правовій державі, реальних потреб українського суспільства. А найголовніше – без усвідомленого суспільного розуміння як призначення судової влади у демократичній, правовій державі, так і значення вже отриманих результатів роботи вітчизняної системи органів судової влади для українського суспільства.

Як вказують провідні науковці і практики, на певних етапах розвитку нашої держави було виправдано перманентне реформування судової влади. Через це наративи негативних оцінок глибоко вкорінено в інформаційному просторі. Їх слід замінити іншими – говорити про розвиток судової влади, зосереджуючись на конкретних напрямках, яких справді потребують громадяни, громадянське суспільство. А не спонукати до реформування, в якому може бути зацікавлений будь-хто, але точно не громадянин, який звернувся за захистом своїх прав до суду [5], або громадянське суспільство, яке потребує ефективного виконання судовою владою своїх функцій.

Іншими словами, розуміння «функціоналу» органів судової влади виключно як «регулятора» конкретного спору не відображає її «опорного» значення в забезпеченні стійкості та розбудови української демократичної, правової держави. А брак суспільної поінформованості про правову природу та функції судової влади в демократичній, правовій державі, серед іншого, є дестабілізуючим чинником її розвитку.

Водночас, завдяки розвитку вітчизняної правничої науки та активній праці професійної спільноти, окреслені аспекти піддаються змінам.

Так, центральним суб'єктом розбудови системи органів судової влади, опрацювання нових підходів та положень, які відповідають стандартам демократичних, правових держав, натепер є органи судової влади, їх представники, судді. У співдії з фаховими науковцями кожної галузі, науковими інституціями, інститутами громадянського суспільства відбуваються постійні публічні комунікації, суспільний діалог щодо кожного питання, робота над формуванням виважених положень. Як зазначив Голова Верховного Суду, С. І. Кравченко, судова влада, зокрема Верховний Суд, налагоджує відвертий і конструктивний діалог із громадянським суспільством, приділяє значну увагу комунікативній роботі, працює над посиленням співпраці з міжнародними партнерами. Їх допомога необхідна

у контексті вивчення закордонної практики та адаптації практики національних судів до європейських стандартів. Це невіддільний складник процесу євроінтеграції [6].

Як зазначив виконувач обов'язків Голови Конституційного Суду України, О. В. Петришин, регулярний науково-практичний діалог спрямовано на посилення Конституційного Суду України [7]. А стійкість інформаційного простору визначено пріоритетом Плану дій Ради Європи для України на 2027–2030 роки [8].

Як відмітила заступник Голови Вищої ради правосуддя, О. О. Кваша, Вища рада правосуддя рішуче протидіє будь-яким спробам втручання або тиску на окремих суддів або судову владу загалом. У 2026 році пріоритетом роботи Вищої ради правосуддя залишатиметься зміцнення авторитету правосуддя [9].

Тож чільне місце серед суб'єктів розбудови судової влади, яке відведено органам судової влади, їх представникам, суддям, виражено їх проактивною позицією в площині публічного дискурсу, особливо під час виконання інформаційної (комунікативної) функції судової влади. Для цілей цієї діяльності видається доцільним переосмислити деякі положення теоретико-правової доктрини з урахуванням актуальних викликів.

Мета статті. Метою цієї статті є переосмислення теоретико-правових основ інформаційної (комунікативної) функції в системі функцій судової влади з метою подальшого використання в площині публічного дискурсу, суспільних комунікацій.

Виклад основного матеріалу.

Поширені уявлення про функції судової влади. Характеризуючи наявні розуміння функцій судової влади, науковці вказують на деякі аспекти:

– «традиційне» концентрування уваги на понятті і суспільному значенні однієї з них – «здійснення правосуддя» («функції вирішення юридично значущих справ, які мають юридичні наслідки», «судової функції» тощо) [див., наприклад, 10; 11]. Зазначення «додаткових» або «інших функцій судової влади» [12, с. 35], виокремлення системи функцій судової влади у вигляді основної та «адміністративних» функцій [13, с. 5];

– ототожнення функцій судової влади із функціями, які виконує судова система (суди) або окремі органи судової влади [див., наприклад, 14–17];

– приділення уваги чинним законодавчо-закріпленим повноваженням окремих органів, які існували певний час у структурі органів судової влади, у відриві від загального контексту системи функцій судової влади.

Тож у підходах із концентруванням уваги на домінанті функції здійснення правосуддя передбачено, що всі інші функції є «додатковими», «адміністративними» тощо. Варто вкотре нагадати: не можна осмислити значення, структуру, реальні потреби розбудови комплексної системи органів судової влади, результати її роботи для українського суспільства якщо вважати, що суди здійснюють основну функцію, натомість всі інші органи судової влади виконують лише «допоміжні» функції.

Правова природа функцій судової влади. Ефективна реалізація своїх функцій судовою владою, розбудова збалансованої системи органів судової влади, розуміння структури органів судової влади – слідують за розумінням її правової природи. Як було зазначено вище, для науковців вказані положення – аксіоматичні, однак означена потреба подальшої роботи в площині публічних комунікацій, вочевидь, передбачає їх вибіркочну констатацію, переосмислення в нових реаліях.

Так, питання демократично-правової трискладової теорії державної влади та основи функціонування судової влади всебічно опрацьовані в межах теорії держави і права [див., наприклад, 18–25], науки конституційного права України [див., наприклад, 26–31], судоустрійної наукової спеціальності [див., наприклад, 32–39].

Судова влада є рівноцінною, управненою складовою державної влади у розумінні доктрини демократичної, правової держави. Призначення судової влади у демократичній, правовій державі, насамперед, в підтримці балансу влади у демократичній, правовій державі, унеможливленні узурпації влади, формуванні «опори» для стійкої демократії.

Правова природа балансу складових державної влади у демократичній, правовій державі нерозривно пов'язана з категорією «справедливість». Серед зарубіжних джерел, безперечно, це положення, розроблені Дж. Ролзом [40]. Дослідженням «справедливості» як філософської та юридичної категорії у вітчизняній

юридичній науці докладно займалися В. П. Горбатенко [41; 42], В. В. Самохвалов [43], С. П. Погребняк [44] та ін.

Як свідчать енциклопедичні джерела, справедливість – це соціально-етична та морально-правова категорія, що означає наявність у соціальному житті правових засад і виражає їх правильність, імперативність і необхідність [45, с. 604]. В інших наукових джерелах справедливість визначено як належний порядок людського співжиття, який відповідає уявленням про сутність людини і її права [46, с. 350].

Зміст категорії «справедливість» інтегровано в усю державно-правову матерію демократичних, правових держав. Водночас, як зазначив О. В. Петришин, особливість права на справедливий суд полягає в тому, що воно є водночас гарантією захисту будь-якого іншого права [47, с. 3]. У такий спосіб проблематика співвідношення категорії «справедливість», принципу верховенства права, права на справедливий суд, а також теоретико-правових основ функціоналу судової влади в демократичній, правовій державі, «переходить із сфери спекулятивного теоретичного дискурсу в площину практичної юриспруденції, юридичної та, передовсім, судової практики, що зрештою і виступає реальною гарантією інших засадничих людських прав» [47, с. 3].

Під час дослідження змісту поняття судової влади, авторами статті свого часу також було сформульовано положення про те, що смислове значення категорії «справедливість» є первинним відносно змісту юридичного поняття судової влади. Зміст поняття судової влади і її призначення загалом відповідає значенню категорії «справедливість» у доктрині правової держави [25, с. 206].

Із урахуванням змісту категорії «справедливість» формується система влади у демократичній, правовій державі, використовується принцип «стримувань і противаг», конструюється система функцій, що їх виконує судова влада [48].

Натомість вирішити спір у судовому органі можна і в недемократичній державі. Для «схематичної» ілюстрації вищенаведеного твердження можна зазначити таке. Як відомо, у радянській державі поняття судової влади закономірно не виокремлювали, вона не була ні демократичною, ні правовою, за своєю правовою природою. В енциклопедичних джерелах містяться такі визначення:

– судова система – сукупність судів, заснована на єдиних принципах організації й діяльності, цілях і завданнях, які визначаються класовою суттю держави, де вони діють. Судова система невіддільна від суду, який в історії розвитку суспільства завжди був у центрі політичної боротьби, як один із важелів зміцнення політичної влади пануючого класу [49, с. 51];

– судове управління – в СРСР одна з галузей державної діяльності, що полягає у розв’язанні адміністративно-організаційних, фінансових та господарських питань щодо судів. Здійснюється Радами народних депутатів, Міністерством юстиції СРСР, міністерствами юстиції союзних і автономних республік, відділами юстиції обласних (крайових) Рад народних депутатів [50, с. 51].

Однак у державах з тоталітарним режимом, авторитаризмом, автократією нівельовано дотримання принципу «стримувань і противаг», виконання обов’язкового «набору» функцій судової влади, насамперед, контрольної функції (функції конституційного контролю, функції судового контролю) за діяльністю інших складових державної влади у межах повноважень судової влади.

Таким чином, поняття «суд» і «судова система» можуть існувати і у недемократичних державах, як складові державного управління суспільством. Тоді як у демократичних, правових державах існує судова влада, призначенням якої, серед іншого, є забезпечення «опори демократії», влади народу.

Аналогічним є розуміння змісту «функції здійснення правосуддя»: поза доктриною демократичної, правової держави, трискладової державної влади, системи функцій судової влади у демократичній, правовій державі – вона втрачає свій зміст і може позначатися «судовою функцією», «функцією суду».

До речі, деякі сучасні науковці у цьому контексті пропонують розглядати функції, які реально виконує держава та її органи, а також повноваження, якими вони наділені згідно чинного законодавства, як найкращий спосіб характеристики, «лакмусовий папірець» правової природи держави [51, с. 69]. Із цього приводу П. М. Рабінович зазначив, що «здатність» державної влади виражати інтереси суспільства відображає її соціальну сутність [52, с. 86].

Тож правова природа демократичної, правової держави «диктує» зміст правової природи судової влади, її «опорне» значення в

забезпеченні стійкості демократії, що і визначає «набір» функцій, які виконує судова влада та їх зміст.

Для вивчення поняття функцій судової влади, а також їх системи у попередніх дослідженнях авторами статті було запропоновано методологічний інструментарій [53, с.138], а також теоретико-правове визначення:

– функція судової влади – напрям діяльності складової державної влади демократичної, правової держави у конкретній сфері її владного регулювання, відповідно до цінностей та орієнтирів держави, що корелюється із розумінням призначення цієї держави у суспільстві, її цілями, змістом функцій, які виконує держава у цій сфері регулювання, реалізується у відповідних видах і формах, специфічними методами, способами, засобами [54, с. 258].

Досліджуючи будову системи функцій судової влади, варто зазначити про доцільність використання функціонального (структурно-функціонального) підходу до розуміння державно-правових явищ та відповідних методів дослідження. Соціогуманітарними науками напрацьований пласт фундаментальних досліджень та галузевих висновків щодо структурного функціоналізму [див., наприклад, 55–59].

З точки зору міждисциплінарного використання, структурно-функціональний підхід орієнтує дослідника на аналіз функціонування суспільних і державних явищ, усвідомлення механізмів і способів їх відтворення, повторюваності, розвитку через їх первинне призначення (функції). Структурно-функціональна методологія включає опис і пояснення систем, дослідження та аналіз їх елементів, залежності між ними в межах єдиного цілого через призму їх призначення (функцій) у суспільстві та державі.

Основою будови системи функцій судової влади, як і інших складових державної влади в демократичній, правовій державі, є дотримання принципу «стримувань і противаг» [див., наприклад, 22; 27; 28; 30]. Це «сповідує» і доктрина принципів судової влади [див., наприклад, 60; 61]: верховенства права, незалежності судової влади тощо.

Про систему функцій судової влади. На тлі наведених характеристик, здобутками вітчизняної доктрини видаються комплексні підходи до розуміння функцій судової влади як складової влади в демократичній, правовій державі. В. С. Смородинський запропо-

нував конструкцію із трьох основних груп функцій: перша група (захист прав і свобод людини і громадянина, охорона конституційного ладу) – визначає спрямованість судової влади, призначення судової діяльності. Другу групу (правосуддя, судовий контроль, тлумачення Конституції) визначено як похідну від першої, а саме як таку, що визначає легальну процедуру здійснення функцій першої групи. Третю групу, згідно з підходом науковця, становлять функції судового управління [62, с. 34].

Із урахуванням наведеного можна запропонувати схематично окреслити структуру системи функцій судової влади у наступний спосіб. У внутрішній сфері діяльності держави виокремити дві основні групи функцій судової влади: «взаємодії з іншими складовими державної влади та інститутами громадянського суспільства» та «власні» функції судової влади. У групі «взаємодії з іншими складовими державної влади та інститутами громадянського суспільства» можна виокремити, наприклад, представницьку функцію та контрольні функції (функцію конституційного контролю, функцію судового контролю) за діяльністю інших складових державної влади у межах повноважень судової влади [див., наприклад, 63–73]. У групі «власних» функцій судової влади: здійснення правосуддя; внутрішньої співдії органів судової влади; інформаційна (комунікативна); наукова функції тощо. Кожна із них має відповідний зміст та суспільне значення.

Аналогічно, в теоретичному концепті функцій судової влади у зовнішній сфері діяльності держави, в групі щодо «міжнародної взаємодії» мають мати місце представницька і контрольна функції. Зміст контрольної, вочевидь, має полягати в можливості контролю судової влади за роботою міждержавних, наддержавних судових установ, учасником яких є держава-Україна [див., наприклад, 74–79]. Безумовно, мова не може йти про «контроль» у його владному розумінні, натомість про участь у формуванні візії, місії, призначення та конфігурації системи міжнародного правосуддя. Між тим, їх зміст, а головне – аспекти практичної реалізації, залишаються малодослідженими. Хоча науковці перманентно ведуть мову не лише про європеїзацію українського судочинства як складову євроінтеграційної політики України [80], а й про інтеграцію української судової влади в систему міжнародного правосуддя через визнання юрисдикції міжнародних судів, «трибуналізацію міжна-

родного правопорядку», проліферацію міжнародних судових установ, (збільшення їх кількості та проникнення в різноманітні спеціалізовані сфери міжнародно-правового регулювання) [81] тощо. А у практичній площині Україною спільно з партнерами ініційовано створення нового органу в системі міжнародного правосуддя – Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України [82].

Водночас, як зазначив О. В. Петришин, натепер міжнародні механізми судового захисту ефективно діють як доповнення внутрішньодержавної системи судової влади [47, с. 7]. Тож надзвичайно важливо продовжити наукову роботу щодо осмислення змісту зовнішніх функцій судової влади в групі щодо «міжнародної взаємодії», особливо у контексті перспектив трансформації системи міжнародного правосуддя.

Натомість група «власних» зовнішніх функцій судової влади успішно виконується системою органів судової влади. Серед них можна виокремити: здійснення правосуддя (через участь суддів від України у роботі міждержавних, наддержавних судових установ); міжнародної співпраці (наприклад, з іноземними та міжнародними установами, організаціями щодо реалізації спільних програм); інформаційну (комунікативну) (наприклад, щодо обміну інформацією з міжнародними партнерами у межах компетенції системи органів судової влади; комунікації щодо впровадження демократичних, правових стандартів роботи судової влади); наукову функції тощо.

Характеризуючи структуру системи функцій судової влади, слід зазначити, що у межах реалізації кожної функції судової влади існують напрями кадрової, господарської, управлінської (адміністративної), організаційної, фінансової діяльності тощо. Однак вони не мають власного змісту, окремого суспільного значення, поза змістом функції, в межах якої виконуються. Тому їх доцільно розуміти як напрями діяльності в межах кожної функції судової влади, які спрямовані на її реалізацію.

Наприклад, у межах функції здійснення правосуддя напрями роботи, пов'язані безпосередньо з судовим захистом прав людини, виконують суди. При цьому напрями кадрового забезпечення в межах реалізації функції здійснення правосуддя забезпечують Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Державна судова адміністрація України (щодо добору суддів,

проходження кар'єри у системі органів судової влади, дисциплінарної відповідальності суддів, затвердження структури та штатної чисельності апаратів судів, призначення керівників апаратів судів тощо).

Про інформаційну (комунікативну) функцію судової влади.

Насамперед, слід звернути увагу на термінологічне позначення інформаційної (комунікативної) функції судової влади, а також ужиток термінів у ході її практичної реалізації. Так, надзвичайного поширення в правовій площині набули терміни «комунікаційні стратегії», «комунікаційний процес» тощо. Між тим, сучасні мовознавчі джерела роз'яснюють, що в українській мові іменник «комунікація» має кілька значень. «Комунікації», як процесу обміну інформацією, думками, ідеями та емоціями, відповідає за значенням прикметник «комунікативний». Прикметник «комунікаційний» позначає шляхи сполучення, лінії зв'язку та транспорту і стосується іншого значення іменника «комунікація» [83].

Таким чином, «комунікативний» і «комунікаційний» – це пароніми з різними значеннями. «Комунікативний» – стосується спілкування, мовлення та взаємодії між людьми (комунікативна стратегія). «Комунікаційний» – стосується технічних засобів, шляхів сполучення, технічних мереж передачі інформації або процесів обміну даними (стратегія розвитку комунікаційних мереж широкомовного доступу до Інтернету).

Тому у випадках позначення процесу обміну інформацією слід використовувати прикметник «комунікативний»: «комунікативна функція мови», «комунікативний процес», «комунікативні навички», «комунікативна стратегія».

Щодо змісту інформаційної (комунікативної) функції судової влади, слід зазначити наступне. Як слідує з окресленого вище, висхідні поняття для формування змісту інформаційної (комунікативної) функції судової влади перебувають у площині доктрини функціонального призначення судової влади у демократичній, правовій державі. Його пов'язано, насамперед, із необхідністю забезпечення доступу суспільства до інформації про діяльність складових державної влади в демократичних, правових державах, що є важливою «опорою» сталої демократії.

З огляду на правову природу судової влади, виконання різних напрямів її інформаційної (комунікативної) функції спрямовано на

підвищення правової культури та поінформованості суспільства з питань, які віднесено до компетенції органів судової влади. Між тим, у ході подальших досліджень змісту цієї функції, а також суб'єктів реалізації, видається доцільним розмежувати напрями інформування та комунікації. Вони є різними за своєю правовою природою.

Орієнтиром для окреслення змісту, меж інформування / комунікації виступає увесь обсяг функціоналу судової влади. Інформування та комунікація здійснюється в багатьох напрямках: щодо взаємодії з іншими складовими державної влади та інститутами громадянського суспільства; щодо стану виконання контрольних функцій (функції конституційного контролю, функції судового контролю) за діяльністю інших складових державної влади у межах повноважень судової влади; щодо стану забезпечення судового захисту прав і свобод людини і громадянина; щодо внутрішньої співдії в системі органів судової влади; щодо участі в роботі міждержавних, наддержавних судових установ; щодо міжнародної співпраці органів судової влади тощо.

Оцінити стан виконання інформаційної (комунікативної) функції можна через маркери обізнаності суспільства щодо значення судової влади в демократичній, правовій державі, об'єктивних процесів поступу судової влади, стану судового захисту прав людини і громадянина, конфігурації її системи, зокрема системи судів, з огляду на запити і потреби українського суспільства тощо. Очікуваний практичний результат успішної реалізації інформаційної (комунікативної) функції – підвищення правової культури та поінформованості суспільства з питань державної влади, віднесених до компетенції органів судової влади, а також стійке суспільне розуміння, що це система, яка не піддається впливу змінних чинників (наприклад, політичних), виконує своє призначення – підтримання балансу влади, неможливості узурпації влади, «опори» демократії (влади народу), судового захисту прав і свобод кожної людини і громадянина, незалежно від будь-яких суспільно-політичних обставин.

Серед перспективних напрямів подальшого дослідження слід звернути увагу на суб'єкти реалізації інформаційної (комунікативної) функції – відповідні підрозділи органів судової влади, діяль-

ність суддів-спікерів тощо. А також на специфіку їх взаємодії з громадянським суспільством.

Висновки:

1. Брак суспільної поінформованості про правову природу та функції судової влади в демократичній, правовій державі, серед іншого, є дестабілізуючим чинником її розвитку. Він піддається коригуванню завдяки розвитку вітчизняної правничої науки та активній праці професійної спільноти.

2. Центральним суб'єктом розбудови системи органів судової влади, опрацювання нових підходів та положень, які відповідають стандартам демократичних, правових держав, на тепер є органи судової влади, їх представники, судді. У співдії з фаховими науковцями кожної галузі, науковими інституціями, інститутами громадянського суспільства відбуваються постійні публічні комунікації, суспільний діалог щодо кожного питання, робота над формуванням виважених положень.

3. Для переосмислення теоретико-правових основ інформаційної (комунікативної) функції в системі функцій судової влади з метою подальшого використання в площині публічного дискурсу, суспільних комунікацій, слід звернутись до правової природи функцій судової влади та місця інформаційної (комунікативної) функції в їх системі.

4. Правова природа демократичної, правової держави «диктує» зміст правової природи судової влади, її «опорне» значення в забезпеченні стійкості демократії, що і визначає «набір» функцій, які виконує судова влада та їх зміст. Для вивчення поняття функцій судової влади, а також їх системи у попередніх дослідженнях авторами статті було запропоновано методологічний інструментарій, а також теоретико-правове визначення: функція судової влади – напрям діяльності складової державної влади демократичної, правової держави у конкретній сфері її владного регулювання, відповідно до цінностей та орієнтирів держави, що корелюється із розумінням призначення цієї держави у суспільстві, її цілями, змістом функцій, які виконує держава у цій сфері регулювання, реалізується у відповідних видах і формах, специфічними методами, способами, засобами.

5. Можна запропонувати схематично окреслити структуру системи функцій судової влади у наступний спосіб. У внутрішній

сфері діяльності держави виокремити дві основні групи функцій судової влади: «взаємодії з іншими складовими державної влади та інститутами громадянського суспільства» та «власні» функції судової влади. У групі «взаємодії з іншими складовими державної влади та інститутами громадянського суспільства» можна виокремити, наприклад, представницьку функцію та контрольні функції (функцію конституційного контролю, функцію судового контролю) за діяльністю інших складових державної влади у межах повноважень судової влади. У групі «власних» функцій судової влади: здійснення правосуддя; внутрішньої співдії органів судової влади; інформаційна (комунікативна); наукова функції тощо. Кожна із них має відповідний зміст та суспільне значення.

Аналогічно, в теоретичному концепті функцій судової влади у зовнішній сфері діяльності держави, в групі щодо «міжнародної взаємодії» мають мати місце представницька і контрольна функції. Між тим, їх зміст, а головне – різні аспекти практичної реалізації, залишаються малодослідженими.

Натомість група «власних» зовнішніх функцій судової влади успішно виконується системою органів судової влади. Серед них можна виокремити: здійснення правосуддя (через участь суддів від України у роботі міждержавних, наддержавних судових установ); міжнародної співпраці (наприклад, з іноземними та міжнародними установами, організаціями щодо реалізації спільних програм); інформаційну (комунікативну) (наприклад, щодо обміну інформацією з міжнародними партнерами у межах компетенції системи органів судової влади; комунікації щодо впровадження демократичних, правових стандартів роботи судової влади); наукову функції тощо.

6. Характеризуючи інформаційну (комунікативну) функцію судової влади, насамперед, слід звернути увагу на її термінологічне позначення, а також ужиток термінів у ході її практичної реалізації. У випадках позначення процесу обміну інформацією слід використовувати прикметник «комунікативний»: «комунікативна функція мови», «комунікативний процес», «комунікативні навички», «комунікативна стратегія».

7. Орієнтиром для окреслення змісту, меж інформування / комунікації виступає увесь обсяг функціоналу судової влади. Інформування та комунікація здійснюється в багатьох напрямах: щодо

взаємодії з іншими складовими державної влади та інститутами громадянського суспільства; щодо стану виконання контрольних функцій (функції конституційного контролю, функції судового контролю) за діяльністю інших складових державної влади у межах повноважень судової влади; щодо стану забезпечення судового захисту прав і свобод людини і громадянина; щодо внутрішньої співдії в системі органів судової влади; щодо участі в роботі міждержавних, наддержавних судових установ; щодо міжнародної співпраці органів судової влади тощо. Між тим, ході подальших досліджень змісту цієї функції, а також суб'єктів реалізації, видається доцільним розмежувати напрями інформування та комунікації. Вони є різними за своєю правовою природою.

8. Оцінити стан виконання інформаційної (комунікативної) функції можна через маркери обізнаності суспільства щодо значення судової влади в демократичній, правовій державі, об'єктивних процесів поступу судової влади, стану судового захисту прав людини і громадянина, конфігурації її системи, зокрема системи судів, з огляду на запити і потреби українського суспільства тощо. Очікуваний практичний результат успішної реалізації інформаційної (комунікативної) функції – підвищення правової культури та поінформованості суспільства з питань державної влади, віднесення до компетенції органів судової влади, а також стійке суспільне розуміння, що це система, яка не піддається впливу змінних чинників (наприклад, політичних), виконує своє призначення – підтримання балансу влади, неможливості узурпації влади, «опори» демократії (влади народу), судового захисту прав і свобод кожної людини і громадянина, незалежно від будь-яких суспільно-політичних обставин.

9. Серед перспективних напрямів подальшого дослідження слід звернути увагу на суб'єкти реалізації інформаційної (комунікативної) функції – відповідні підрозділи органів судової влади, діяльність суддів-спікерів, а також на специфіку їх взаємодії з громадянським суспільством.

1. Рабінович П. М. Філософія права: деякі «вічнозелені» наукознавчі сюжети. *Право України*. 2011. № 8. С. 13–20. 2. Куйбіда Р. О. Реформування правосуддя в Україні: стан і перспективи: монографія. Київ: Атіка, 2004. 288 с. 3. Сердюк В. О. Проблеми реалізації судово-правової реформи в

Україні (1991 – 2004 pp.): автореф. дис. ... канд. юрид. н. Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2007. 23 с. **4.** Хотинська-Нор О. З. Теоретико-правові та праксеологічні засади судової реформи в Україні: автореф. дис. ... докт. юрид. н. Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2017. 36 с. **5.** Голова ВС назвав п'ять кроків для покращення правосуддя в Україні. *Укрінформ: веб-сайт*. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4047650-golova-vs-nazvav-pat-kroktiv-dla-pokrasenna-pravosudda-v-ukraini.html>. **6.** Кравченко С., Чернишук П. Судді мають усвідомити, що часи закритості та корпоративності судової системи давно минули. *Юридична газета*. 2023. № 9–10 (767–768). URL: <https://yur-gazeta.com/interview/suddi-mayut-usvidomiti-shcho-chasi-zakritosti-ta-korporativnosti-sudovoyi-sistemi-davno-minuli.html>. **7.** У Конституційному Суді України відбулося установче засідання Науково-консультативної ради. Конституційний Суд України: веб-сайт. 2026. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/u-konstytuciyному-sudi-ukrayiny-vidbulosya-ustanovche-zasidannya-naukovo-konsultativnoyi-rady>. **8.** Суддя КСУ Ольга Совгиря долучилася до обговорення стратегічних орієнтирів Плану дій Ради Європи для України на 2027–2030 роки. Конституційний Суд України: веб-сайт. 2026. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/suddya-ksu-olga-sovgyrya-doluchylasya-do-obgovorennya-strategichnyh-oriyentyriv-planu-diy>. **9.** Відкриття Судового року: на Пленумі ВС Оксана Кваша окреслила результати та пріоритети діяльності ВРП. Вища рада правосуддя: веб-сайт. 2026. URL: <https://hcj.gov.ua/news/vidkryttya-sudovogo-roku-na-plenumi-vs-oksana-kvasha-okreslyla-rezultaty-ta-priorityety>. **10.** Грошевий Ю. М., Марочкін І. Е. Органи судової влади в Україні. Київ, 1997. 20 с. **11.** Організація судових та правоохоронних органів: навч. посіб. / укл.: І. Є. Марочкін, Н. В. Сибільова, О. Б. Зозулинський. Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 1996. 138 с. **12.** Капустинський В. А. Функції суду: історико-правовий аналіз: монографія. Київ: Логос, 2015. **13.** Вільгушинський М. Й. Суди загальної юрисдикції у системі взаємовідносин із суб'єктами владних повноважень та громадськістю: автореф. дис. ... докт. юрид. н. Національний ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. **14.** Ігонін Р. Функції судової влади. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 2. С. 167–169. **15.** Карпечкін П. Основні функції органів судової влади. *Вісник прокуратури*. 2003. № 1. С. 87–90. **16.** Паламарчук О. С. Розвиток судової влади в Україні (теоретико-правові аспекти дослідження). *Держава і право*. 2007. Вип. 35. С. 76–81. **17.** Руденко А. В., Захаров Д. О. Завдання адміністративного судочинства та їх практична реалізація. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2013. № 3. С. 133–137. **18.** Скрипнюк О. В. Теоретико-методологічні засади формування та розвитку громадянського суспільства і правової держави в Україні: монографія. Київ: Хрещатик, 1995. 216 с. **19.** Ладиченко В. В. Теоретико-правові засади поділу влади: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 1998. 18 с. **20.** Смородинський В. С. Судова влада в Україні (загальнотеоретичні

проблеми): автореф. дис. ... канд. юрид. н. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2001. 19 с. **21.** Ладиченко В. В. Гуманістичні основи організації державної влади: автореф. дис. ... докт. юрид. н. Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2008. 42 с. **22.** Жук Н. А. Стимування і противаги в системі поділу влади в Україні (загальнотеоретичні проблеми): автореф. дис. ... канд. юрид. н. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 20 с. **23.** Мінченко Р. М. Еволюція державної влади в сучасній Україні (теоретико-правове дослідження): автореф. дис. ... докт. юрид. н. Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2009. 38 с. **24.** Матвеев С. В. Юридичний механізм взаємодії органів державної влади в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Луганський держ. ун-т внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ, 2011. 20 с. **25.** Булкат М. С. Теоретико-правові засади судової влади: сучасний концепт: дис. ... докт. юрид. н. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2019. 444 с. **26.** Скрипнюк О. В. Конституція України та її функції: проблеми теорії та практики реалізації: монографія. Київ: Академія правових наук України, 2005. 167 с. **27.** Силенко Л. М. Конституційні основи системи стримувань і противаг як засіб організації та функціонування державної влади в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2000. 19 с. **28.** Бабенко К. А. Принцип поділу державної влади та сучасні проблеми його реалізації в Україні (конституційно-правовий аналіз): автореф. дис. ... канд. юрид. н. Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2004. 17 с. **29.** Чехович Т. В. Державна влада як інститут конституційного права України: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2005. 19 с. **30.** Бульба О. Ю. Конституційно-правові аспекти реалізації принципу поділу влади в Україні: національна традиція та сучасність: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2008. 25 с. **31.** Фрицький Ю. О. Теоретичні засади державної влади в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.02. Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2009. 38 с. **32.** Городовенко В. В. Проблеми незалежності судової влади: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 20 с. **33.** Ремєскова Ю. О. Судова влада в системі поділу влади: дис. ... канд. юрид. н. Національний ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Харків, 2012. 211 с. **34.** Прилуцький С. В. Судова влада в умовах формування громадянського суспільства та правової держави в Україні: автореф. дис. ... докт. юрид. н. Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2013. 36 с. **35.** Мірінович У. А. Принципи (засади) організації судової влади, що закріплені в спеціальному законодавстві України про судоустрій: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Львівський ун-т бізнесу та права. Львів, 2012. 20 с. **36.** Городовенко В. В. Принципи судової влади: автореф. дис. ... докт. юрид. н. Національний ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава

Мудрого». Харків, 2012. 40 с. **37.** Бринцев В. Д. Система організаційного забезпечення судової влади в Україні: автореф. дис. ... докт. юрид. н. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2011. 39 с. **38.** Юревич І. В. Принцип єдності судової влади: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Національний ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Харків, 2012. 20 с. **39.** Гладій С. В. Легітимність судової влади: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 20 с. **40.** Ролз Дж. Теорія справедливості / пер. з англ. О. Мокровольський. Київ: Основи 2001. 822 с. **41.** Горбатенко В. П. Справедливість як соціально-правова цінність. Проблеми філософії права. 2003. Т. 1. С. 150–153. **42.** Горбатенко В. П. Філософсько-правові детермінанти сучасного розуміння справедливості. *Правова держава*. 2003. Вип. 14. С. 13–19. **43.** Самохвалов В. В. Законність і справедливість: теоретико-правові проблеми співвідношення і взаємодії: автореф. дис. ... канд. юрид. н. Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2008. 18 с. **44.** Погребняк С. П. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення: монографія / відп. ред. В. С. Бігун. Київ, 2009. С. 71–84. **45.** Горбатенко В. П., Тертишник В. М. Справедливість. *Юридична енциклопедія: у 6 т.* / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ: Українська енциклопедія, 2003. Т. 5. С. 604. **46.** Тофтул М. Г. Справедливість. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во Житомирського державного ун-ту ім. І. Франка, 2014. С. 350. **47.** Петришин О. Право на справедливий суд як засадниче право людини. Конституційний Суд України: веб-сайт. URL: <https://ccu.gov.ua/publikaciya/oleksandr-petryshyn-pravo-na-spravedlyvyu-sud-yak-zasadnyche-pravo-lyudyu>. **48.** Кресіна І. О. Держава і громадянське суспільство: проблеми взаємодії. *Держава і право*. 2013. Вип. 62. С. 378–383. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_62_61 **49.** Судова система. *Українська радянська енциклопедія: у 12 т.* / гол. ред. М. П. Бажан. 2-ге вид. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1984. Т. 11. С. 51. **50.** Судове управління. *Українська радянська енциклопедія: у 12 т.* / гол. ред. М. П. Бажан. 2-ге вид. Київ: Голов. ред. УРЕ, 1984. Т. 11. С. 51. **51.** Сидоров А. І. Функції держави як важливий аспект та спосіб її дослідження. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 4. **52.** Рабінович П. М. Державна влада. *Юридична енциклопедія: у 6 т.* / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ: «Українська енциклопедія», 1999. Т. 2. С. 86. **53.** Булкат М. Методологія теоретико-правового дослідження судової влади. *Право України*. 2016. № 7. **54.** Булкат М. С. Теоретико-правові засади розвитку та функціонування судової влади: монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2018. 504 с. **55.** Coser Rose Laub. The Family: Its Structure and Functions. New York: St. Martin's Press, 1964. URL: <https://archive.org/details/familyitsstructu00coserich>. **56.** Davis Kingsley, Wilbert E. Moore. Some Principles of Stratification in R. Bendix, S. M. Lipset «Class, Status and Power». New York: Free Press, 1966. P. 47–53. **57.** Aberle D. F., Cohen A. K., Davis A. K., Levy M. J. Jr,

Sutton F. X. The Functional Prerequisites of a Society. URL: <chrome-extension://efaidnbnmnihpccajpcgclefindmkaj/https://people.wku.edu/steve.groce/aberlecohendavis.pdf>. **58.** Танчер В. Парсонс Талкотт. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ: Парламентське видавництво, 2011. С. 541. **59.** Парсонс Талкотт. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін; Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України. Київ: Абрис, 2002. С. 468. **60.** Городовенко В. В. Верховенство права як фундаментальний принцип судової влади. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. Ч. 1. С. 1–9. **61.** Городовенко В. В. До питання визначення правової природи та системи принципів судового права. *Право України*. 2015. № 3. С. 42–52. **62.** Смородинський В. Проблема систематизації функцій судової влади. *Вісник Академії правових наук України*. 2004. № 3 (38). **63.** Шемшученко Ю., Погорілко В. Проблеми функцій Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2002. № 2. С. 54–56. **64.** Козюбра М. І. Конституційний Суд в системі органів державної влади. Державно-правова реформа в Україні. Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1997. С. 22–23. **65.** Петришин О. Конституційний Суд України в умовах воєнного стану і повоєнне відновлення України. *Візія майбутнього: конституційний вимір повоєнного відновлення України та європейської інтеграції: зб. матер. і тез II Маріупольського конституційного форуму (м. Київ, 06 жовтня 2023 р.)*. Київ: ВАІТЕ, 2023. С. 122–123. **66.** Рабінович П. М. Конституційне судочинство як інструмент тлумачення законодавства відповідно до соціальних потреб і змін. *Вісник Конституційного Суду України*. 2007. № 1. С. 31–37. **67.** Селіванов А. О. Конституційні проблеми в сучасній теорії права. Доктрина стабільності та охорони Конституції України в контексті модернізації та ефективного конституційного правосуддя: монографія. Київ: Логос, 2012. 152 с. **68.** Тацій В., Тодика Ю. Межі тлумачення Конституційним Судом Конституції і законів України. *Вісник Конституційного Суду України*, 2002. № 2. С. 60–63. **69.** Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні: монографія. Київ: Реферат, 2007. 640 с. **70.** Лемак В. В. Реформа Конституції: технологічні вимоги на тлі європейського досвіду. *Вісник НАПрНУ*. 2016. № 3. С. 23–30. **71.** Васильченко О. П. Принцип рівності прав і свобод людини і громадянина в конституційному праві України: доктринальні та прикладні аспекти: дис. ... докт. юрид. н. Київ, 2015. 467 с. **72.** Крусян А. Конституційний контроль та процеси політико-правових перетворень в сучасній Україні. *Конституційний контроль і процеси демократичної трансформації у сучасному суспільстві: зб. матер. міжнар. конф., присвяченої 20-річчю Конституційного Суду України*. Київ: ВАІТЕ, 2016. 218 с. С. 68–74. **73.** Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. Ужгород: РІК-У. 2018. 440 с. **74.** Оніщенко Н. М. Захист прав і свобод людини в Україні. *Право України*. 2009. № 4. С. 47–54. **75.** Бисага Ю. М.,

Дешко Л. М. Методологія дослідження конституційного права звертатися до міжнародних судових установ та міжнародних організацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. Юридичні науки. 2016. № 21. С. 14–16. **76.** Гудима Д. Європейський суд з прав людини: реформування триває (Протокол №15 до Конвенції). *Вісник Національної академії правових наук*. 2013. № 3. С. 20–21. **77.** Євграфов П., Тихий В. Правотлумачна діяльність Європейського суду з прав людини і її значення для України. URL: <http://www.lawyer.org.ua/?d=692&i=12&w=r>. **78.** Мішина Н. В. Європеїзація конституційного права України: проблеми і перспективи. *Публічне право*. 2011. № 3. С. 12–20. **79.** Мяловицька Н. А. Глобалізація і деякі питання державного будівництва. *Вісник академії адвокатури України*. 2006. №7. С. 31–36. **80.** Петров Р. А. Європеїзація української судової системи як складова євроінтеграційної політики України. *Право України*. 2012. № 1–2. С. 300–306. **81.** Бойко І. С. Трибуналізація міжнародного правопорядку як ознака міжнародного правосуддя. *Правова позиція*. 2021. № 1 (30). С. 83–87. URL: <chrome-extension://efaidnbmninnkpcjpcglclefindmkaj/https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2021/1/17.pdf>. **82.** Угода між Україною та Радою Європи про створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002-25#Text. **83.** Комунікація. Словник української мови: в 11 т. URL: <https://slovnnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.

References

1. Rabinovych P. M. *Filosofia prava: deiaki «vichnozeleni» naukoznavchi suzhety*. *Pravo Ukrainy*. 2011. № 8. S. 13–20. **2.** Kuibida R. O. *Reformuvannya pravosuddia v Ukraini: stan i perspektyvy: monohrafiia*. Kyiv: Atika, 2004. 288 s. **3.** Serdiuk V. O. *Problemy realizatsii sudovo-pravovoi reformy v Ukraini (1991–2004 rr.): avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Kyiv, 2007. 23 s. **4.** Khotynska-Nor O. Z. *Teoretiko-pravovi ta prakseolohichni zasady sudovoi reformy v Ukraini: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.10. Kyivskiy natsionalnyi un-t imeni Tarasa Shevchenka*. Kyiv, 2017. 36 s. **5.** Holova VS nazvav piat krokiv dlia pokrashchennia pravosuddia v Ukraini. *Ukrinform: veb-sait*. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4047650-golova-vs-nazvav-pat-kroktiv-dla-pokrasenna-pravosudda-v-ukraini.html>. **6.** Kravchenko S., Chernyshuk P. *Suddi maiut usvidomyty, shcho chasy zakrytosti ta korporatyvnosti sudovoi systemy davno mynuly*. *Yurydychna hazeta*. 2023. № 9–10 (767–768). URL: <https://yur-gazeta.com/interview/suddi-mayut-usvidomiti-shcho-chasi-zakritosti-ta-korporativnosti-sudovoyi-sistemi-davno-minuli.html>. **7.** U Konstytutsiinomu Sudi Ukrainy vidbulosia ustanovche zasidannia Naukovo-konsultativnoi rady. *Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: veb-sait*. 2026. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/u-konstytuciyinomu-sudi-ukrayiny-vidbulosya-ustanovche-zasidannya-naukovo-konsultativnoyi-rady>. **8.** Suddia KSU Olha Sovhyria doluchylasia do

obhovorennia stratehichnykh oriientyriv Planu dii Rady Yevropy dlia Ukrainy na 2027–2030 roky. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: veb-sait. 2026. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/suddya-ksu-olga-sovgyrya-doluchylasya-do-obgovorennya-stratehichnyh-oriientyriv-planu-diy>. **9.** Vidkryttia Sudovoho roku: na Plenumi VS Oksana Kvasha okreslyla rezultaty ta priorityety diialnosti VRP. Vyscha rada pravosuddia: veb-sait. 2026. URL: <https://hcj.gov.ua/news/vidkryttya-sudovogo-roku-na-plenumi-vs-oksana-kvasha-okreslyla-rezultaty-ta-priorityety>. **10.** Hroshevyi Yu. M., Marochkin I. E. Orhany sudovoi vlady v Ukraini. Kyiv, 1997. 20 s. **11.** Orhanizatsiia sudovykh ta pravookhoronnykh orhaniv: navch. posib. / Ukl.: I. Ye. Marochkin, N. V. Sybilova, O. B. Zozulynskiy. Kharkiv: Nats. yuryd. akad. Ukrainy im. Ya. Mudroho, 1996. 138 s. **12.** Kapustynskiy V. A. Funktsii sudu: istoryko-pravovyi analiz: monohrafiia. Kyiv: Lohos., 2015. **13.** Vilhushynskiy M. Y. Sudy zahalnoi yurysdyktsii u systemi vzaiemovidnosyn iz subiektamy vladnykh povnovazhen ta hromadskistiu: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.10; 12.00.07. Natsionalnyi un-t «Odeska yurydychna akademiia». Odesa, 2013. **14.** Ihonin R. Funktsii sudovoi vlady. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2011. № 2. S. 167–169. **15.** Karpechkin P. Osnovni funktsii orhaniv sudovoi vlady. *Visnyk prokuratury*. 2003. № 1. S. 87–90. **16.** Palamarchuk O. S. Rozvytok sudovoi vlady v Ukraini (teoretyko-pravovi aspekty doslidzhennia). *Derzhava i pravo: Yurydychni i politychni nauky*. 2007. Vyp. 35. S. 76–81. **17.** Rudenko A. V., Zakharov D. O. Zavdannia administratyvnoho sudochynstva ta yikh praktychna realizatsiia. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo*. 2013. № 3. S. 133–137. **18.** Skrypniuk O. V. Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia ta rozvytku hromadianskoho suspilstva i pravovoi derzhavy v Ukraini: monohrafiia. Kyiv: Khreshchatyk, 1995. 216 s. **19.** Ladychenko V. V. Teoretyko-pravovi zasady podilu vlady: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho. Kyiv, 1995. 18 s. **20.** Smorodynskyy V. S. Sudova vlada v Ukraini (zahalnoteoretychni problemy): avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 2001. 19 s. **21.** Ladychenko V. V. Humanistychni osnovy orhanizatsii derzhavnoi vlady: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.01. In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2008. 42 s. **22.** Zhuk N. A. Strymuvannia i protyvahy v systemi podilu vlady v Ukraini (zahalnoteoretychni problemy): avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 2006. 20 s. **23.** Minchenko R. M. Evoliutsiia derzhavnoi vlady v suchasni Ukraini (teoretyko-pravove doslidzhennia): avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.01. In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2009. 38 s. **24.** Matvieiev S. V. Yurydychnyi mekhanizm vzaiemodii orhaniv derzhavnoi vlady v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Luhanskyi derzh. un-t vnutrishnikh sprav im. E. O. Didorenka. Luhansk, 2011. 20 s. **25.** Bulkat M. S. Teoretyko-pravovi zasady sudovoi vlady: suchasnyi kontsept: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.01. In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy. Kyiv, 2019.444 s.

26. Skrypniuk O. V. Konstytutsiia Ukrainy ta yii funktsii: problemy teorii ta praktyky realizatsii: monohrafiia. Kyiv: Akademiia pravovykh nauk Ukrainy, 2005. 167 s. 27. Sylenko L. M. Konstytutsiini osnovy systemy strymuvan i protyvah yak zasib orhanizatsii ta funktsionuvanni derzhavnoi vlady v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.02. Kyivskiy natsionalnyi un-t imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2000. 19 s. 28. Babenko K. A. Pryntsyp podilu derzhavnoi vlady ta suchasni problemy yoho realizatsii v Ukraini (konstytutsiino-pravovy analiz): avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.02. In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2004. 17 s. 29. Chekhovych T. V. Derzhavna vlada yak instytut konstytutsiinoho prava Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.02. Kyivskiy natsionalnyi un-t imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2005. 19 s. 30. Bulba O. Yu. Konstytutsiino-pravovi aspekty realizatsii pryntsypu podilu vlady v Ukraini: natsionalna tradytsiia ta suchasnist: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.02. Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2008. 25 s. 31. Frytskyi Yu. O. Teoretychni zasady derzhavnoi vlady v Ukraini: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.02. In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2009. 38 s. 32. Horodovenko V. V. Problemy nezalezhnosti sudovoi vlady: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.10. Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 2006. 20 s. 33. Riemieskova Yu. O. Sudova vlada v systemi podilu vlady: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.10. Natsionalnyi un-t «Iurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho». Kharkiv, 2012. 211 s. 34. Prylutskyi S. V. Sudova vlada v umovakh formuvannia hromadianskoho suspilstva ta pravovoi derzhavy v Ukraini: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.10. Kyivskiy natsionalnyi un-t imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2013. 36 s. 35. Mirinovykh U. A. Pryntsypy (zasady) orhanizatsii sudovoi vlady, shcho zakripleni v spetsialnomu zakonodavstvi Ukrainy pro sudoustrii: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.10. Lvivskiy un-t biznesu ta prava. Lviv, 2012. 20 s. 36. Horodovenko V. V. Pryntsypy sudovoi vlady: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.10. Natsionalnyi un-t «Iurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho». Kharkiv, 2012. 40 s. 37. Bryntsev V. D. Systema orhanizatsiinoho zabezpechennia sudovoi vlady v Ukraini: avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.10. Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 2011. 39 s. 38. Iurevych I. V. Pryntsyp yednosti sudovoi vlady: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.10. Natsionalnyi un-t «Iurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho». Kharkiv, 2012. 20 s. 39. Hladii S. V. Lehitymnist sudovoi vlady: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.10. Natsionalna yurydychna akademiia Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 2015. 20 c. 40. Rolz Dzh. Teoriia spravedlyvosti / Per. z anhл. O. Mokrovolskyi. Kyiv: Osnovy, 2001. 822 s. 41. Horbatenko V. P. Spravedlyvist yak sotsialno-pravova tsinnost. *Problemy filosofii prava*. 2003. T. 1. S. 150–153. 42. Horbatenko V. P. Filosofsko-pravovi determinanty suchasnoho rozuminnia spravedlyvosti. *Pravova derzhava: Shchorichnyk nauk. prats*. 2003. Vyp. 14. S. 13–19. 43. Samokhvalov V. V. Zakonnist i spravedlyvist: teoretyko-pravovi problemy

spivvidnoshennia i vzaiemodii: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01. In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv, 2008. 18 s. **44.** Pohrebniak S. P. Pravosuddia: filosofske ta teoretychne osmyslennia: monohrafiia / Vidp. red. V. S. Bihun. Kyiv, 2009. S. 71–84. **45.** Horbatenko V. P., Tertyshnyk V. M. Spravedlyvist / *Yurydychna entsyklopediia: U 6 t.* / Redkol.: Yu. S. Shemshuchenko (vidp. red.) ta in. Kyiv: «Ukrainska entsyklopediia», 2003. T. 5. S. 604. **46.** Toftul M. H. Spravedlyvist / *Suchasnyi slovnyk z etyky.* Zhytomyr: Vyd-vo Zhytomyrskoho derzhavnoho un-tu im. I. Franka, 2014. S. 350. **47.** Petryshyn O. Pravo na spravedlyvyi sud yak zasadnyche pravo liudyny. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: veb-sait. URL: <https://ccu.gov.ua/publikaciya/oleksandr-petryshyn-pravo-na-spravedlyvyy-sud-yak-zasadnyche-pravo-lyudyny>. **48.** Kresina I. O. Derzhava i hromadianske suspilstvo: problemy vzaiemodii. *Derzhava i pravo.* Yurydychni i politychni nauky. 2013. Vyp. 62. S. 378–383. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_62_61 **49.** Sudova systema / *Ukrainskaadianska entsyklopediia: U 12 t.* / hol. red. M. P. Bazhan. 2-he vyd. Kyiv: Holov. red. URE, 1984. T. 11. S. 51. **50.** Sudove upravlinnia / *Ukrainskaadianska entsyklopediia: U 12 t.* / hol. red. M. P. Bazhan. 2-he vyd. Kyiv: Holov. red. URE, 1984. T. 11. S. 51. **51.** Sydorov A. I. Funktsii derzhavy yak vazhlyvyi aspekt ta sposib yii doslidzhennia. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava.* 2008. № 4. **52.** Rabinovych P. M. Derzhavna vlada / *Yurydychna entsyklopediia: U 6 t.* / Redkol.: Yu. S. Shemshuchenko (vidp. red.) ta in. Kyiv: «Ukrainska entsyklopediia», 1999. T. 2. S. 86. **53.** Bulkat M. Metodolohiia teoretyko-pravovoho doslidzhennia sudovoi vlady. *Pravo Ukrainy.* 2016. № 7. **54.** Bulkat M. S. Teoretyko-pravovi zasady rozvytku ta funktsionuvannia sudovoi vlady: monohrafiia. Kyiv: Vyd-vo «Yurydychna dumka», 2018. 504 s. **55.** Coser Rose Laub *The Family: Its Structure and Functions.* New York: St. Martins Press, 1964. URL: <https://archive.org/details/familytsstructu00coserich>. **56.** Davis Kingsley, Wilbert E. Moore. *Some Principles of Stratification* in R. Bendix, S. M. Lipset «Class, Status and Power». New York: Free Press, 1966. P. 47–53. **57.** Aberle D. F., Cohen A. K., Davis A. K., Levy M. J. Jr, Sutton F. X. *The Functional Prerequisites of a Society.* URL: <chrome-extension://efaidnbnmnbbpcajpegleclefindmkaj/https://people.wku.edu/steve.groce/aberclecohendavis.pdf>. **58.** Tancher V. Parsons Talkott / *Politychna entsyklopediia* / Redkol.: Yu. Levenets (holova), Yu. Shapoval (zast. holovy) ta in. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo, 2011. S. 541. **59.** Parsons Talkott / *Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk* / V. I. Shynkaruk (hol. redkol.) ta in; Instytut filosofii imeni Hryhoriia Skovorody NAN Ukrainy. Kyiv: Abrys, 2002. S. 468. **60.** Horodovenko V. V. Verkhovenstvo prava yak fundamentalnyi pryntsyyp sudovoi vlady. *Chasopys Akademii advokatury Ukrainy.* 2012. Ch. 1. S. 1–9. **61.** Horodovenko V. V. Do pyttannia vyznachennia pravovoi pryrody ta systemy pryntsyypiv sudovoho prava. *Pravo Ukrainy.* 2015. № 3. S. 42–52. **62.** Smorodynskiy V. Problema systematyzatsii funktsii sudovoi vlady. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy.* 2004. № 3 (38). **63.** Shemshuchenko Yu., Pohorilko V. Problemy funktsii Konstytutsiinoho Sudu

- Ukrainy. *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*. 2002. №2. S. 54–56.
- 64.** Koziubra M. I. Konstytutsiinyi Sud v systemi orhaniv derzhavnoi vlyady / Derzhavno-pravova reforma v Ukraini. Kyiv: In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, 1997. S. 22–23. **65.** Petryshyn O. Konstytutsiinyi Sud Ukrainy v umovakh voiennoho stanu i povoienne vidnovlennia Ukrainy / *Vizii maibutnoho: konstytutsiinyi vymir povoiennoho vidnovlennia Ukrainy ta yevropeiskoi intehtratsii: zbirnyk materialiv i tez II Mariupolskoho konstytutsiinoho forumu (Kyiv, 06 zhovtnia 2023 r.)*. Kyiv: VAITE, 2023. S. 122–123. **66.** Rabinovych P. M. Konstytutsiine sudochynstvo yak instrument tлумachennia zakonodavstva vidpovidno do sotsialnykh potreb i zmin. *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*. 2007. № 1. S. 31–37. **67.** Selivanov A. O. Konstytutsiini problemy v suchasni teorii prava. Doktryna stabilnosti ta okhorony Konstytutsii Ukrainy v konteksti modernizatsii ta efektyvnoho konstytutsiinoho pravosuddia: monohrafiia. Kyiv: Lohos, 2012. 152 s. **68.** Tatsii V., Todyka Yu. Mezhi tлумachennia Konstytutsiinyim Sudom Konstytutsii i zakoniv Ukrainy. *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 2002. № 2. S. 60–63. **69.** Shevchuk S. Sudova pravotvorchist: svitovyi dosvid i perspektyvy v Ukraini: monohrafiia. Kyiv: Referat, 2007. 640 s. **70.** Lemak V. V. Reforma Konstytutsii: tekhnolohichni vymohy na tli yevropeiskoho dosvidu. *Visnyk NAPrNU*. 2016. № 3. S. 23–30. **71.** Vasylenko O. P. Pryntsyf rivnosti prav i svobod liudyny i hromadianyna v konstytutsiinomu pravi Ukrainy: doktrynalni ta prykladni aspekty: dys. ... dokt. yuryd. nauk: 12.00.02. Kyiv, 2015. 467 s. **72.** Krusian A. Konstytutsiinyi kontrol ta protsesy polityko-pravovykh peretvoren v suchasni Ukraini / *Konstytutsiinyi kontrol i protsesy demokratychnoi transformatsii u suchasnomu suspilstvi: zbirka materialiv mizhnarodnoi konferentsii, prysviachenoj 20-richchii Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*. Kyiv: VAITE, 2016. S. 68–74. **73.** Savchyn M. V. Suchasni tendentsii konstytutsionalizmu u konteksti hlobalizatsii ta pravovoho pliaralizmu: monohrafiia. Uzhhorod: RIK-U, 2018. 440 s. **74.** Onishchenko N. M. Zakhyst prav i svobod liudyny v Ukraini. *Pravo Ukrainy*. 2009. № 4. S. 47–54. **75.** Bysaha Yu. M., Deshko L. M. Metodolohiia doslidzhennia konstytutsiinoho prava zvertatsia do mizhnarodnykh sudovykh ustanov ta mizhnarodnykh orhanizatsii. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Serii Yurydychni nauky. 2016. № 21. S. 14–16. **76.** Hudyma D. Yevropeyskyi sud z prav liudyny: reformuvannia tryvaie (Protokol № 15 do Konventsii). *Visnyk natsionalnoi akademii pravovykh nauk*. 2013. № 3. S. 20–21. **77.** Ievhrafov P., Tykhyi V. Pravotлумachna diialnist Yevropeiskoho sudu z prav liudyny i yii znachennia dlia Ukrainy. URL: <http://www.lawyer.org.ua/?d=692&i=12&w=r>. **78.** Mishyna N. V. Yevropeizatsiia konstytutsiinoho prava Ukrainy: problemy i perspektyvy. *Publichne pravo*. 2011. № 3. S. 12–20. **79.** Mialovytska N. A. Hlobalizatsiia i deiaki pytannia derzhavnogo budivnytstva. *Visnyk akademii advokatury Ukrainy*. 2006. № 7. S. 31–36. **80.** Petrov R. A. Yevropeizatsiia ukrainskoi sudovoi systemy yak skladova yevrointehratsiinoi polityky Ukrainy. *Pravo Ukrainy*. 2012. № 1–2. S. 300–306. **81.** Boiko I. S. Trybunalizatsiia mizhnarodnoho pravoporiadku yak

oznaka mizhnarodnoho pravosuddia. *Pravova pozysytsia*. 2021. № 1 (30). S. 83–87. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2021/1/17.pdf>. **82.** Uhoda mizh Ukrainoiu ta Radoiu Yevropy pro stvorennia Spetsialnoho trybunalu shchodo zlochynu ahresii proty Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002-25#Text. **83.** Komunikatsiia / Slovnyk ukrainskoi movy: V 11 t. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.

Onishchenko Natalia, Bulkat Maryna. On the issue of the information (communicative) function of the judiciary: theoretical and legal foundations

Some aspects of the theoretical and legal foundations of the information (communicative) function in the system of judicial functions are investigated for the purpose of further use in the field of public discourse and public communications. It is determined that the lack of public awareness of the legal nature and functions of the judiciary in a democratic, legal state, among other things, is a destabilizing factor in its development. It is amenable to correction thanks to the development of domestic legal science and the active work of the professional community. The central subject of the development of the system of judicial authorities, the development of new approaches and provisions that meet the standards of democratic, legal states, is currently the judicial authorities, their representatives, and judges. In cooperation with professional scientists of each field, scientific institutions, civil society institutions, there are constant public communications, public dialogue on each issue, work on the formation of balanced positions. To rethink the theoretical and legal foundations of the information (communicative) function in the system of judicial functions for the purpose of further use in the field of public discourse, public communications, one should turn to the legal nature of the functions of the judiciary and the place of the information (communicative) function in their system. The legal nature of a democratic, legal state «dictates» the content of the legal nature of the judiciary, its «supporting» value in ensuring the stability of democracy, which determines the «set» of functions performed by the judiciary and their content. To study the concept of the functions of the judiciary, as well as their system, in previous studies, the authors of the article proposed a methodological toolkit, as well as a theoretical and legal definition: the function of the judiciary is the direction of activity of a component of the state power of a democratic, legal state in a specific sphere of its power regulation, in accordance with the values and guidelines of the state, which correlates with the understanding of the purpose of this state in society, its goals, the content of the functions that the state performs in this sphere of regulation, is implemented in the appropriate types and forms, specific methods, methods, and means. It is possible to suggest schematically outlining the structure of the system of functions of the judiciary in the following way. In the internal sphere of state activity, two main groups of functions of the judiciary can be distinguished:

«interaction with other components of state power and institutions of civil society» and «own» functions of the judiciary. In the group of «interaction with other components of state power and civil society institutions», one can distinguish, for example, the representative function and control functions (the function of constitutional control, the function of judicial control) over the activities of other components of state power within the powers of the judiciary. In the group of «own» functions of the judiciary: the administration of justice; internal cooperation of the judicial authorities; informational (communicative); scientific functions, etc. Each of them has a corresponding content and social significance.

Similarly, in the theoretical concept of the functions of the judiciary in the external sphere of state activity, in the group of «international interaction» there should be a representative and control function. Meanwhile, their content, and most importantly, various aspects of practical implementation, remain poorly researched.

In contrast, the group of «own» external functions of the judiciary is successfully performed by the system of judicial authorities. Among them, one can distinguish: the administration of justice (through the participation of judges from Ukraine in the work of interstate, supranational judicial institutions); international cooperation (for example, with foreign and international institutions, organizations on the implementation of joint programs); information (communicative) (for example, on the exchange of information with international partners within the competence of the judicial system; communication on the implementation of democratic, legal standards of the work of the judiciary); scientific function, etc.

When characterizing the information (communicative) function of the judiciary, first of all, attention should be paid to its terminological designation, as well as the use of terms in the course of its practical implementation.

The reference point for defining the content and boundaries of information/communication is the entire scope of the functionality of the judiciary. Information and communication are carried out in many directions: regarding interaction with other components of state power and civil society institutions; regarding the state of implementation of control functions (the function of constitutional control, the function of judicial control) over the activities of other components of state power within the powers of the judiciary; regarding the state of ensuring judicial protection of human and citizen rights and freedoms; regarding internal cooperation in the system of judicial authorities; regarding participation in the work of interstate, supranational judicial institutions; regarding international cooperation of judicial authorities, etc. Meanwhile, in the course of further research into the content of this function, as well as the subjects of implementation, it seems appropriate to distinguish between the directions of information and communication. They are different in their legal nature.

The state of implementation of the information (communicative) function can be assessed through markers of public awareness of the importance of the

judiciary in a democratic, legal state, objective processes of progress of the judiciary, the state of judicial protection of human and citizen rights, the configuration of its system, in particular the system of courts, taking into account the requests and needs of Ukrainian society, etc. The expected practical result of the successful implementation of the information (communicative) function is an increase in legal culture and public awareness of issues of state power, attributed to the competence of the judicial authorities, as well as a stable public understanding that this system, which is not subject to the influence of variable factors (for example, political ones), fulfills its purpose – maintaining the balance of power, the impossibility of usurpation of power, the «support» of democracy (power of the people), judicial protection of the rights and freedoms of every person and citizen, regardless of any socio-political circumstances.

Among the promising areas of further research, attention should be paid to the subjects of implementation of the information (communicative) function – the relevant departments of the judicial authorities, the activities of judges-speakers, etc. As well as the specifics of their interaction with civil society.

Key words: information, communication, information (communicative) function, system of functions, judiciary.

Дата першого надходження рукопису до редакції: 05.02.2026 р.

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.02.2026 р.

Дата публікації: 03.03.2026 р.